

(א) וְעָלַי פֶּה... (ב) נִשְׁמָלָה הַמֵּתָא... (ג) מִהַמְקַבֵּל דָּף קָטָן... (ד) מוֹהַב מִתְּקוּמָתָא רַשִּׁי...

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה זיל וכו' א"ג חיים שנים ישלם הכל: (ב) ד"ה שאלה וכו' דספק גמור הוא דלכא למטעי כיון שהכל ביום אחד וחשיב דכרח דממונא. וי"ג פ"י דבלא טענותיהם ית ספק לביד כח"ש המוס' לעיל דף ב ע"ב וכן לקמן דף ק תוספות ד"ה ולחו: (ג) ד"ה ביום וכו' לאוקמי בהבי: (ד) בא"ד להשביע לשוכר ע"י: (ה) בא"ד לדומה קאת שהוא אמת כיון טענת אריסין:

גליון הש"ס

גמ' איכסוף גיטין דף כט ע"ב ודף עו ע"ב ע"כ דף כט ע"א:

הגהות הגר"א

[א] גמ' גברא כו' י"ג דכמתה מחמת מלאכה הוא. תור וכן לקמן בסופא:

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

צו.

עין משפט
נר מצוה

כב א מ"י פ"ח מהל' שאלה ופקדון הל' ג סגמ עשין כב טו"ש"ע ח"מ ס"י שנת סעי' ג: כב ב טו"ש"ע ח"מ ס"י שמ סעי' ג בהג"ה: כד ג מ"י פ"ג מהל' שאלה ופקדון הלכה א סגמ עשין כב טו"ש"ע ח"מ ס"י שמו סעיף א: כה ד מ"י שם הלכה ג טו"ש"ע שם סעי' יג: כו ה ו מ"י שם הל' ד טו"ש"ע שם סעי' יג: כז ז מ"י שם הל' ג טו"ש"ע שם סעיף ד: כח ט מ"י שם פ"ג הל' ג סגמ עשין כג טו"ש"ע ח"מ ס"י שנת סעיף ד וע"ש:

מוסף רש"י

פשיעה בבעלים. אחד מן השומרים פשע כשהיו בעלים במלאכתו (דע"ר צ"ה). למאן דאמר חייב. שאל האמרה פטור בבעלים אלא בשאל ושומר סכר, שחייבין בלא פשיעה, אבל שומר חנם שחייבו אינו אלא בפשיעה אינו פטור משום בעליו עמו הואיל ופשע (דע"ר פ"א).

דינא הכי. שישלם לו כלי עשוי ומתוקן ומהתקן (צ"ק ד' יג) גבי ניזקין משלומי נזק מלמד שהבעלים מטפלין בנצילה ששמן לו הנצילה של בהמתו שמתה ע"י זה שהזיקה לו ועליה מוסף ומשלם דמיהן הי"ג ישומו לו שבדי הראשון ועליהן ישלם דמיו וזה ילך ויטרח ויקנה לו

HebrewBooks.org ©Moznaim, Publishers. No commercial use allowed.

דינא הכי ושתיק רב א והלכתא ברב כהנא ורב אסי דמהדר ליה תבריה ומבליא ליה דמי מנא ההוא גברא דשאלא דוולא מחבריה איתבר אהא לקמיה דרב פפא אמר ליה אייתי סהדי דלא שנית ביה ואיפטר ההוא גברא דשאל שונרא מחבריה חבור עליה עכברי וקטלוהו יתיב רב אשי וקמיבעיא ליה כי האי גוונא מאי יכי מתה מחמת מלאכה דמי או לא אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא [א] גברא דנשי קטלוהו לא דינא ולא דיינא איכא דאמרי אכיל עכברי טובא וחביל ומית יתיב רב אשי וקא מעיין בה כהאי גוונא מאי אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא גברא דנשי קטלוהו לא דינא ולא דיינא אמר רבא האי מאן דבעי למושאל מדי מחבריה ולפטר נימא ליה אישקין מוא דהוי שאילה בבעלים ואי פקח הוא נימא ליה שאיל ברישא והדר אישקין אמר רבא ימקרי דרדקי שתלא טבחא ואומנא ספר מתא כולהון בעידן עבידתיהו כשאילה בבעלים דמו אמרו ליה רבנן לרבא שאיל לן מר אקפיד אמר להו לאפקועי ממונאי אתון לא מציתו אישתמוטי ואלא היא איהו שאיל להו ביומא דכלה אינהו שאילו ליה בשאר יומי מרימר בר חנינא אוגר כודנייתא כי חוזאי נפק לדלויי טעונה בהדייהו פשעו בה ומית אתו לקמיה דרבא חייבינהו אמרו ליה רבנן לרבא אישקיה בבעלים היא איכסוף לסוף איגלאי מילתא דלמיסר טעונה הוא דנפק הניחא למאן דאמר פשיעה בבעלים פטור משום הכי איכסוף אלא למאן דאמר חייב אמאי איכסוף לא

פחת דמשאל כמו דניזק וכן פ"י ריב"ס אלא שהוסף ופ"י דפליגי אפילו היכא דליכא פחת דלרב שנשבר כלי ברשות שאל פותחין לו שישלם לו דמי נרגא מעליא ואין מלמדיו אותו לשלם השברים ומ"מ אם רצה לשלם השברים בחשבון ישלם אבל לרב כהנא ולרב אסי מלמדיו אותו לשלם השברים כיון שהם ברשות משאל והא דלמאר צירושלמי מניין שאין שמוין לא לגנב ולא לגזול ואמר ר' אבהו בר ממל חיים שנים ישלם ולא מתים עד כאן בגיבשה בגזילה מניין א"ר בון והשיב [את] הגולה אשר גזל לאו היינו שישלם לו חיים ממש בהמה אחרת ולא סובין אלא ה"ק חיים שנים ישלם שאם עודם חיים והחלו יחזירם כמו שהם אבל החלו מתים צריך ליתן פחת א"ר (ב) חיים שישלם הכל משלם בלא פחת כמו (צ"ק ד' סה) אחייה לקרן כעין שגנב וכן משמע צירושל' דקדושין דהתם קאמר מניין שאין הבעלים מטפלים בנצילה א"ר אבהו בר ממל חיים שנים ישלם ולא מתים משמע דבפחת נצילה איירי ולפי זה הא דפליגי ר"א צפ"ק דבבא קמא (דף ק"א) דקאמר שמוין לגנב ולגזול יש להוכיח דשינוי אינו קונה ולהכי הוי פחת לבעלים ואל"ת דר' אלעזר גופיה בברכות (צ"ק דף סה) קאמר תדע שקטת גניבה הוי יאוש בעלים כו' מה טעמה דלהנו מעשיו אף מכירה דלהנו מעשיו והיכי אהנו מעשיו דטעמה אף שינוי אינו קונה אלמא משמע דלהנו מעשיו שקבלה בשינוי מעשה וי"ל דלהנו מעשיו לאו דלהנו לענין קנין אלא דלהנו לענין לקלקל ולהפסיד ממונן בטעמת הבהמה א"ר הא דלית ליה דשינוי לא קני היינו בהמה מאליה או נרגא דאיתבר מאליו אכלו בידים כגון טעמה קני בשינוי מעשה: כ"י הא גוונא מאי. מימה מאי קמבעי ליה הלך מתה ממש מחמת מלאכה וי"ל דאיבעי ליה אם שניה בהמה שהולכה למקום שהרבה עכברים מניין אבל אין לו לשמור שלא יהרגוהו:

ומתה כדרכה כי גנב. ואם תאמר מה צריך לומר דמתה כי גנב ויש לומר משום דבזה טעו אותם ששברו שמתה בפשיעה: שארף חצי היום ושכרה חצי היום. לא זו אף זו קמני לא מיבעיא שאלה חצי היום ושכרה חצי היום דספק גמור (א) דאיכא למיטעי שהכל ביום אחד וחשיב דכרח דממונא ולהכי קמני בסיפא זה אומר איני יודע והלך היום ושכרה למחר אית לן למימר יתלוקי ולא מיבעיא בפרה אחת דספיא רבה היא אלא אפילו בשתי פרות יתלוקי: ב"ר שיהיה שאולה מתה והלא אומר איני יודע חייב. בגמרא מוקי לה ר"ג ביש עסק שבועה ביניהם וקשה לר"י דאמאי צריך לאוקומי (א) הכי דבלאו הכי הוי ליה מחויב שבועה על ידי גלגול דלמחר ליה משכיר אישתבע לי מיהת דכדרכה מתה ועיי גלגול צריך ליבעי דשכורה מתה ואינו יכול ליבעי דהא קאמר איני יודע ומתוך שאינו יכול ליבעי משלם דה"ג מפרש בגמ' מתניחין דקמני זה אומר שאולה זה אומר שכורה ישבע שכורה מתה שנשבע על ידי גלגול וכן במציעתא השוכר אומר שכורה מתה והלא אומר איני יודע פטור ואמאי פטור לימא ליה אישתבע לי דכדרכה מתה ועל ידי גלגול איצטרך ליבעי שכורה מתה דאף על פי שהמשכיר טוען ספק יכול הוא להשביע שוכר על ידי גלגול מן המורה דגמריין מן טענה צביריתא צפ"ק דקדושין (דף כח. ט) ובסיפא נמי בזה אומר איני יודע זה אומר איני יודע אמאי יתלוקי נימא מתוך שאינו יכול ליבעי ע"י גלגול משלם ונראה לר"י דאין מגלגלין אלא כשנתבע טוען ודאי דומיא דסוטה שטוענת ודאי אבל צרישא וסיפא שהנתבע טוען שמא אין מגלגלין דלא הוי דומיא דסוטה אך קשה מציעתא השוכר טוען ודאי ואורי' דמיירי כשמתנינו המשאל בהמה שאומר שכדרכה מתה ואינו מוקיפו ליבעי על כך ואינו מימה דלא הוי דומיא דספיא דזה אומר שאולה זה אומר שכורה מה שאינו משלם דלמחר דלמחר הוא דכסיפא דהמשאל וראה שהשוכר משקר אין רגיל להאמינו אבל במציעתא רגיל הוא להאמינו כיון שהוא אינו יודע אם משקר אי נמי כולה מיירי כשהמשאל יודע שמתה דכדרכה ובסיפא עושה ענינו כלא יודע לפי שרובה (א) להשביעו ע"י גלגול שכורה מתה כדי שיהיה האמת שהוא יודע ודאי ששאלה מתה אבל במציעתא אינו רוצה להשביעו ולגלגל עליו אחרי שהוא מקופק ויכול להיות שהוא אומר אמת ואם תאמר והיכי מגלגלין שבועה לעולם לפילו כשנתבע טוען ודאי יתאמין במיגור דאי בעי אומר איני יודע וי"ל דאין זה מיגור דאין אדם עושה ענינו ברצון מקופק כי אז נראה שהנתבע אומר אמת כטוענו כרי והוא טוען איני יודע ועי"ל דאין מגלגלין כשטוען מוכב טענת שמא אלא בדבר דדומה קלת (ב) כגון טענת אריסין ואפטרופסין לשבועות (דף מח. ט) שרגילין ליהנות משל חבריהם משום דמורו היתרא כדאמרין התם וכגון סוטה שרגלים לדבר שקיינא ונסמרה ויש לחוש שמא זינמה גם בצירוסין ולכן אין מגלגלין במתניחין אלא ע"י טענת ודאי ואם תאמר על טענת ודאי מנלן שנגלגלין אפילו על דבר שאינו דומה אמת כיון דגלגול מן טענה נפקא לן וי"ל דילפינן בקדושין מעיקרא ממונן בקל וחומר